

KONINKRIJK BELGIË

ROYAUME DE BELGIQUE

ADVIES 46.690/1
VAN 4 JUNI 2009

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

AVIS 46.690/1
DU 4 JUIN 2009

DE LA SECTION DE LÉGISLATION
DU CONSEIL D'ÉTAT

De RAAD VAN STATE, afdeling Wetgeving, eerste kamer, op 15 mei 2009 door de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een wetsvoorstel "tot wijziging van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst wat de schuldsaldoverzekeringen voor personen met een verhoogd gezondheidsrisico betreft", heeft het volgende advies gegeven:

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, première chambre, saisi par le Président de la Chambre des représentants, le 15 mai 2009, d'une demande d'avis, dans un délai de trente jours, sur une proposition de loi "modifiant la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre en ce qui concerne les assurances de solde restant dû pour les personnes présentant un risque sanitaire accru", a donné l'avis suivant:

STREKKING VAN HET VOORSTEL VAN WET

Het om advies voorgelegde voorstel van wet strekt ertoe een regeling uit te werken ten behoeve van personen die omwille van hun gezondheidstoestand een verhoogd overlijdensrisico lopen en die om die reden moeilijkheden ondervinden om een schuldsaldoverzekering ter dekking van hypothecaire, professionele of consumentenkredieten te verkrijgen.

Het voorstel van wet beoogt daartoe de artikelen 95/1 tot 95/5 in te voegen in de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst. In die bepalingen worden een gedragscode en een standaard medische vragenlijst ingevoerd, wordt een tarifieringsbureau voor schuldsaldoverzekeringen opgericht, wordt bepaald onder welke voorwaarden en volgens welke tarieven toegang tot schuldsaldoverzekeringen kan worden verkregen, wordt de erkenning of het eventueel instellen van een compensatiekas voor schuldsaldoverzekeringen geregeld en wordt bepaald dat het bemiddelingsorgaan, bedoeld in artikel 138*bis*-6 van de wet van 25 juni 1992, eveneens optreedt als bemiddelingsorgaan voor schuldsaldoverzekering.

De voorgestelde regeling is geïnspireerd door de vergelijkbare regelingen betreffende het tarifieringsbureau voor de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen ¹ en die betreffende het tarifieringsbureau en de compensatiekas voor de verzekering tegen natuurrampen ².

ALGEMENE OPMERKING

De voorgestelde regeling moet worden getoetst aan de Europese verboden inzake tariefregeling en mededingingsbeperking. In de toelichting bij het voorstel worden daarom best de elementen vermeld op basis waarvan de voorgestelde regeling kan worden aangemerkt als zijnde noodzakelijk voor het algemeen belang, waardoor in voorkomend geval een afwijking van de voornoemde verboden kan worden gebillijkt.

(1) Artikelen 9*bis* tot 9*quinquies* van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen.

(2) Artikelen 68-9 en 68-10 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 2

In het voorgestelde artikel 95/1, § 1, tweede lid, van de wet van 25 juni 1992 dient de uiterste datum voor het uitwerken van de gedragscode op een duidelijke en uniforme wijze te worden omschreven in de Nederlandse en de Franse tekst van de betrokken bepaling³. Dat is nu niet het geval. Er kan worden volstaan met een verwijzing naar "de datum van inwerkingtreding van de artikelen 95/2 tot 95/5".

Artikel 3

1. De redactie van het voorgestelde artikel 95/2, § 4, van de wet van 25 juni 1992 zou, wat de weigering van een verzekering en de gevolgen ervan betreft, beter moeten worden afgestemd op hetgeen hieromtrent wordt bepaald in het voorgestelde artikel 95/3, § 2 (artikel 4 van het voorstel).

2. Het voorgestelde artikel 95/2, § 4, derde lid, bepaalt:

"De verzekeraar die de verplichtingen bedoeld in dit artikel niet naleeft, wordt geacht niet meer in overeenstemming te zijn met de bepalingen van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen".

De aangehaalde bepaling houdt een automatische sanctionering van de verzekeraar in waaromtrent men zich kan afvragen of deze wel in een redelijke verhouding staat tot de hem ten laste gelegde tekortkoming. Bovendien zou, ter wille van de duidelijkheid, moeten worden aangegeven welke specifieke sanctie, waarin wordt voorzien in de wet van 9 juli 1975 op de controle der verzekeringsondernemingen, zal worden toegepast, zoals bijvoorbeeld die inzake het schrappen van de verzekeraar van de lijst van toegelaten verzekeringsondernemingen.

⁽³⁾ Er hoeft, zoals in de Nederlandse tekst gebeurt, niet te worden verwezen naar het voorliggende voorstel van wet, aangezien dit een regeling bevat tot wijziging van de wet van 25 juni 1992; de verwijzing naar "(les) autres articles de la présente loi", in de Franse tekst, is dan weer te ruim en te onbepaald.

3. Aan het einde van het voorgestelde artikel 95/2, § 5, wordt bepaald dat, indien de Koning gebruik maakt van de bevoegdheid, bedoeld in paragraaf 2, "de bepalingen van § 5, eerste lid, *mutatis mutandis* (gelden) voor de verzekeraars die dergelijke verzekeringen aanbieden".

Het "*mutatis mutandis*" van toepassing maken van de betrokken bepalingen is niet bevorderlijk voor de rechtszekerheid. Daarenboven rijst de vraag of wel met dergelijke algemene verwijzing kan worden volstaan en of niet in een meer specifieke, op de betrokken invaliditeitsverzekeringen afgestemde regeling moet worden voorzien. Daartoe zou bijvoorbeeld aan de Koning de vereiste bevoegdheid kunnen worden gedelegeerd.

Tot slot dient uiteraard te worden verwezen naar "de bepalingen van deze paragraaf" en niet naar "de bepalingen van § 5, eerste lid".

Artikel 4

De tweejaarlijkse aanpassing van de toegangsvoorwaarden en tarieven door het tarifieringsbureau vormt het voorwerp van zowel paragraaf 1, tweede lid, als van paragraaf 3 van het voorgestelde artikel 95/3 van de wet van 25 juni 1992. De betrokken aanpassing zou in een enkele paragraaf moeten worden geregeld.

Artikel 5

In het voorgestelde artikel 95/4, §§ 1 en 3, van de wet van 25 juni 1992, wordt melding gemaakt van "overlijdensverzekeringen als waarborg voor kredieten" (*assurances décès* en *garantie de crédits*). In de overige bepalingen van het wetsvoorstel wordt telkens melding gemaakt van "levensverzekeringen als waarborg voor kredieten" (*assurances sur la vie* en *garantie de crédits*). Het spreekt voor zich dat, indien inhoudelijk dezelfde begrippen worden bedoeld, een uniforme terminologie moet worden gebruikt.

PORTÉE DE LA PROPOSITION DE LOI

La proposition de loi soumise pour avis entend mettre en place des règles en faveur de personnes qui présentent un risque de décès accru en raison de leur état de santé et qui ont dès lors des difficultés à obtenir une assurance de solde restant dû garantissant un crédit hypothécaire, professionnel ou à la consommation.

Pour ce faire, la proposition de loi projette d'insérer les articles 95/1 à 95/5 dans la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre. Ces dispositions instaurent un code de conduite et un questionnaire médical standardisé, créent un bureau de tarification pour les assurances de solde restant dû, déterminent les conditions et les tarifs permettant d'y avoir accès, règlent l'agrément ou la création éventuelle d'une caisse de compensation pour celles-ci et étendent à celles-ci la compétence de l'organe de concertation visé à l'article 138bis-6 de la loi du 25 juin 1992.

Le régime en projet s'inspire des régimes comparables relatifs au bureau de tarification pour l'assurance responsabilité civile obligatoire des véhicules à moteur ¹ et au bureau de tarification et à la caisse de compensation pour l'assurance contre les catastrophes naturelles ².

OBSERVATION GÉNÉRALE

Il faut examiner si le régime proposé se concilie avec les interdictions européennes en matière de réglementation des tarifs et de restrictions à la concurrence. Les développements de la proposition devraient par conséquent mentionner de préférence les éléments qui permettent de considérer que les règles proposées sont nécessaires à l'intérêt général, justifiant ainsi, le cas échéant, qu'il soit dérogé aux interdictions précitées.

⁽¹⁾ Articles 9bis à 9quinquies de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs.

⁽²⁾ Articles 68-9 et 68-10 de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre.

EXAMEN DU TEXTE

Article 2

Les textes français et néerlandais de l'article 95/1, § 1er, alinéa 2, proposé, de la loi du 25 juin 1992 doivent indiquer d'une manière claire et uniforme la date ultime pour l'élaboration du code de conduite³. Ce n'est actuellement pas le cas. Il peut suffire de faire référence à "la date d'entrée en vigueur des articles 95/2 à 95/5".

Article 3

1. En ce qui concerne le refus d'assurance et ses conséquences, il faudrait mieux harmoniser la rédaction de l'article 95/2, § 4, proposé, de la loi du 25 juin 1992 avec ce que l'article 95/3, § 2, proposé (article 4 de la proposition) prévoit à ce sujet.

2. L'article 95/2, § 4, alinéa 3, proposé, dispose:

"L'assureur qui ne se conforme pas aux obligations visées dans le présent article est présumé ne plus respecter les dispositions de la loi du 9 juillet 1975 relative au contrôle des entreprises d'assurances".

On peut se demander s'il y a bien un lien de proportionnalité raisonnable entre le caractère automatique de la sanction de l'assureur qu'implique la disposition citée et le manquement qui lui est reproché. En outre, dans un souci de précision, il faudrait indiquer quelle sanction spécifique prévue par la loi du 9 juillet 1975 relative au contrôle des assurances sera appliquée, comme par exemple celle de la radiation de l'assureur de la liste des entreprises d'assurance agréées.

⁽³⁾ La référence aux "autres articles de la présente loi" figurant dans le texte français est trop large et trop vague; faire référence, comme le fait le texte néerlandais, à la proposition de loi à l'examen, n'est pas non plus recommandé, dès lors que les règles qu'elle comporte modifient la loi du 25 juin 1992.

3. La fin de l'article 95/2, § 5, proposé, dispose que si le Roi fait usage du pouvoir qui lui est conféré au paragraphe 2, "les dispositions prévues au § 5, alinéa 1er, s'appliquent *mutatis mutandis* aux assureurs qui proposent des assurances de ce type".

Rendre les dispositions concernées applicables "*mutatis mutandis*" ne favorise pas la sécurité juridique. On peut en outre se demander si une telle référence générale peut suffire et s'il ne faut pas prévoir un régime plus spécifique, calqué sur celui des assurances invalidité concernées. On pourrait par exemple donner l'habilitation requise au Roi pour ce faire.

Enfin, il y a évidemment lieu de faire référence aux "dispositions du présent paragraphe" et non pas aux "dispositions du § 5, alinéa 1er".

Article 4

Tant le paragraphe 1er, alinéa 2, que le paragraphe 3, de l'article 95/3, proposé, de la loi du 25 juin 1992 traitent de l'adaptation bisannuelle des conditions d'accès et des tarifs par le bureau de tarification. Un seul paragraphe devrait régler cette adaptation.

Article 5

L'article 95/4, §§ 1er et 3, proposé, de la loi du 25 juin 1992 fait mention d'"assurances décès en garantie de crédits" (*overlijdensverzekeringen als waarborg voor kredieten*). Les autres dispositions de la proposition de loi mentionnent chaque fois des "assurances sur la vie en garantie de crédits" (*levensverzekeringen als waarborg voor kredieten*). Il va sans dire que si on vise des notions ayant un contenu identique, il faut utiliser une même terminologie.

De kamer was samengesteld uit

La chambre était composée de

de Heren
Messieurs

M. VAN DAMME,

kamervoorzitter,
président de chambre,

J. BAERT,
W. VAN VAERENBERGH,

staatsraden,
conseillers d'État,

M. RIGAUX,
M. TISON,

assessoren van de afdeling Wetgeving,
assesseurs de la section de législation,

Mevrouw
Madame

G. VERBERCKMOES,

griffier,
greffier.

Het verslag werd uitgebracht door de
H. P. DEPUYDT, eerste auditeur-afdelingshoofd.

Le rapport a été présenté par M. P. DEPUYDT,
premier auditeur chef de section.

De overeenstemming tussen de Nederlandse
en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht
van de H. M. VAN DAMME.

La concordance entre la version néerlandaise
et la version française a été vérifiée sous le
contrôle de M. M. VAN DAMME.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER,

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT,

G. VERBERCKMOES

M. VAN DAMME